

TAULA DE CONTINGUTS

1. Anàlisi morfològica i sintàctica: una breu explicació
2. Exemples d'anàlisi morfològiques
 - ◆ Oracions simples (exemples):
 - Oracions predicatives
 - Oracions amb verb *sum*
 - Aposició
 - Comparatiu
 - Complement predicatiu
 - Oracions passives
 - ◆ Separació d'oracions compostes
 - ◆ Oracions compostes (exemples):
 - Oracions compostes coordinades
 - Oracions subordinades amb conjunció i verb personal
 - Oracions subordinades de relatiu
 - Oracions subordinades d'infinitiu (concertat o amb subjecte propi)
 - Construccions de participi concertat
 - Construccions de participi absolut
 - Construccions d'ablatiu absolut sense participis
3. Llistat d'abreviatures

1. Anàlisi morfològica i sintàctica

Quan a l'enunciat d'un exercici se't demani que **analitzis** una oració, has de fer una doble anàlisi. Primer una anàlisi morfològica i, just a sota, una anàlisi sintàctica.

Ho expliquem a partir d'una oració ben simple: *nauta rosas albas puellae saepe ducit* ("el mariner sovint porta roses blanques a la noia").

1) ANÀLISI MORFOLÒGICA

Primer, a sota de cada mot, fes-ne l'[ANÀLISI MORFOLÒGICA](#). Això vol dir:

- Si el mot és un **SUBSTANTIU**, indica'n el CAS i el NOMBRE.

Nauta	rosas albas	puellae saepe ducit
Nom sg	Ac pl	Dat sg

- Si el mot és un **VERB**, indica'n PERSONA, NOMBRE, TEMPS i MODE VERBAL.

ducit
3 sg pres ind

- Si el mot és un **ADJECTIU** que concorda amb un substantiu (és a dir, que va en el mateix cas, nombre i gènere, i el complementa), n'hi ha prou amb unir substantiu i adjectiu amb un mateix subratllat.

Nauta	<u>rosas albas</u>	puellae saepe ducit
	Ac pl	

- Si es tracta d'un **MOT INVARIABLE**, només indicarem la seva categoria gramatical: adverb, preposició, conjunció o interjecció.

Nauta rosas albas puellae **saepe** ducit
adv

- En el cas de les **PREPOSICIONS**, com que es tracta de mots que sempre acompanyen un substantiu (o sintagma nominal), unirem amb un subratllat la preposició i el mot amb el qual constitueix el sintagma preposicional. Fixa't com s'ha resolt l'anàlisi del sintagma *in siluam*.

Nauta puellam in siluam ducit
Nom sg Ac sg prep + Ac sg 3 sg pres ind

Traducció: *El mariner porta la noia cap al bosc.*

2) ANÀLISI MORFOLÒGICA

Tot seguit, a sota de l'anàlisi morfològica, has de fer l'**ANÀLISI SINTÀCTICA**: s'ha d'indicar la funció que fa cada mot o sintagma dins l'oració:

- Si el mot és un substantiu, indica si fa de subjecte, CD, CI, CC, atribut, Cpred o CRV.
- Si el mot és un verb, escriu només una V (= verb).

Nauta rosas albas puellae saepe ducit
Nom sg Ac pl Dat sg adv 3 sg pres ind
(Subj) (CD) (CI) (CCT) (V)

ATENCIÓ: Per tal de facilitar l'explicació hem fet servir els colors blau i vermell. Tu, però, no els has d'utilitzar en les teves anàlisis: tot el que escriguis als exercicis ha de ser en color negre i sense negreta.

3) METODOLOGIA

Òbviament, tot el que s'acaba d'explicar s'ha de fer amb un ordre determinat. Quan fem l'anàlisi morfosintàctica d'una oració, és bàsic que cerquem els elements que, ordenats i relacionats entre ells, donaran sentit a l'estructura sintàctica.

Els **passos per analitzar una oració simple** són els següents:

- a) identificar el VERB.
- b) Identificar el SUBJECTE. El verb ens farà saber si el subjecte és singular o plural.
- c) Si el verb és **predicatiu** (i transitiu), buscar el CD.
- d) Si el verb és **copulatiu**, mirar si duu ATRIBUT.
- e) Buscar els altres complements verbals: principalment, CI i CC.
- f) Buscar els CN (genitius) i determinar a quin substantiu complementa cadascun.
- g) Traduir, sempre procurant respectar l'ordre natural de l'oració simple en català (és a dir: Subjecte + verb + complements del verb; i recordant que un CN sempre ha d'anar al darrere del nom que complementa).

RECORDA que a l'aula (secció de *Recursos de la matèria*) tens el següent llibre moodle: [Tutorial: anàlisi i traducció \(1\)](#). Allí s'explica, a un nivell molt bàsic, quines són les principals funcions sintàctiques dels sis casos llatins i com es poden identificar i analitzar en una oració en llatí.

2. Exemples d'anàlisis morfosintàctiques

GENITIU EN ESTRUCTURA DE PONT

Es tracta d'una estructura molt habitual en llatí. Consisteix a desplaçar el complement del nom:

- Entre l'adjectiu i el substantiu (en lloc de dir *els bons fills del senyor*, en llatí es pot dir **els bons del senyor fills*).

Regina	bonos	domini	filos	amat
Nom sg	(adj)	[Gen sg]	Ac pl	3 sg pres ind
(Subj)		[CN] →	(CD)	(V)

La reina estima els bons fills del senyor.

- Entre una preposició i el substantiu que aquesta regeix i al qual el CN complementa. És a dir, en lloc de dir *al temple de la deessa*, es podria dir **al de la deessa temple*.

Bona regina in deae templo ueniebat

Nom sg	prep + [Gen sg]	Abl sg	3 sg imperf ind
(Subj)	[CN] →	(CCL)	(V)

La bona reina anava al temple de la deessa.

ATENCIÓ: Com que fer requadres amb un editor de textos pot tenir certa complexitat, es pot simplificar l'anàlisi d'aquests genitius en estructura de pont de la següent manera.

Bona regina in deae templo ueniebat

Nom sg	prep + [Gen sg]	Abl sg	3 sg imperf ind
(Subj)	[CN] →	(CCL)	(V)

Recomanem tancar entre claudàtors o parèntesis quadrats les etiquetes del genitiu per indicar així que està inserit.

ORACIONS SIMPLES

ORACIONS PREDICATIVES

Regina puellis rosas dat.

Nom sg	Dat pl	Ac pl	3 sg pres ind
(Subj)	(CI)	(CD)	(V)

La reina dona roses a les noies.

Regina puellae et seruae rosas uiolasque dat.

Nom sg	<u>Dat sg</u>	<u>cj</u>	<u>Dat sg</u>	<u>Ac pl</u>	<u>Ac</u>	<u>[cj]</u>	3 sg pres ind
(Subj)			(CI)			(CD)	(V)

La reina dona roses i violetes a la noia i a l'esclava.

Bona regina siluarum deam in magno templo saepe uenerauit.

Nom sg	Gen pl	Ac sg	prep +	Abl sg	adv	3 sg perf ind
(Subj)	(CN) →	(CD)		(CC)	(CCT)	(V)

La bona reina sovint va lloar la deessa dels boscos al gran temple.

ORACIONS AMB VERB SUM

Verb *sum* sense atribut i amb valor d'existència (= haver-hi)

Erant in Hispania multa Iouis templa.

3 pl impf ind (V) prep + Abl sg (CCL) (adj) [Gen sg] [CN] → Nom pl (Subj)

Hi havia molts temples de Júpiter a Hispània.

Verb *sum* intransitiu i amb valor de situació

Origines fontium et fluminum in montium radicibus sunt.

Nom pl (Subj) Gen pl (CN) cj Gen pl prep + [Gen pl] [CN] → Abl pl (CCL) 3 pl pres ind (V)

Els naixements de les fonts i dels rius són als peus de les muntanyes.

Verb *sum* amb datiu possessiu

Domino pulchra domus est.

Dat sg (dat poss.) Nom sg (Subj) 3 sg pres ind (V)

El senyor té una bonica casa.

Verb *sum* amb atribut

Historia est uita memoriae atque magistra uitae.

Nom sg (Subj) 3 sg pres ind (V) Nom sg (Atr) Gen sg (CN) cj Nom sg (Atr) Gen sg (CN)

La història és la vida de la memòria i la mestra de la vida.

APOSICIÓ

Pasiphaa, regis Minois coniux, filium horrendum habuerat ex adulterio cum tauro.
 Nom sg Gen sg Nom sg Ac sg 3 sg plusq ind prep + Abl sg prep + Abl sg
 (Subj) (CN) → (nucli apos.) (CD) (V) (CC) (CC)

 aposició al subjecte (*Pasiphaa*)

Pasiphae, muller del rei Minos, havia tingut un fill monstruós amb un brau com a conseqüència d'un adulteri.

COMPARATIU

Paulus altior Petro est
 Nom sg Nom sg Abl sg 3 sg pres ind
 (Subj) (Atr) ← (2TC) (V)

Pau és més alt que Pere.

2TC = segon terme de la comparació

COMPLEMENT PREDICATIU

Vidisti fratrem tuum ualde laetum in Ciceronis uilla
 2 sg perf ind Ac sg adv Ac sg prep + [Gen sg] Abl sg
 (V) (CD) (CC) → (Cpred) [CN] → (CCL)

referit al CD

Vas veure el teu germà molt feliç a la vil·la de Ciceró.

ORACIONS PASSIVES

Milites fame uincuntur
 Nom pl Abl sg 3 pl pres ind pass
 (Subj) (CAg) (V)

Els soldats són vençuts per la fam.

Puellae puerique a populo Romano amati sunt
 Nom pl Nom pl [cj] prep + Abl sg 3 pl perf ind pass
 (Subj) (CAg) (V)

Les noies i els nois van ser estimats pel poble romà.

SEPARACIÓ D'ORACIONS COMPOSTES

Les oracions compostes estan constituïdes per dues o més oracions simples. Abans d'analitzar una oració composta, cal identificar les oracions que la formen i marcar els seus límits.

- Si es tracta d'una oració composta coordinada, tanquem cadascuna de les oracions que la constitueixen entre parèntesis i deixem la conjunció coordinant fora dels parèntesis. Fixa't en el següent exemple (hem marcat la conjunció en negreta):

(Nauta in insulam uenit) et (reginam salutat).

(El mariner va a l'illa) i (saluda la reina).

Oració composta coordinada formada per dues oracions simples unides per la conjunció copulativa «i».

- Si és una oració composta subordinada, l'oració depenent es tanca entre parèntesis (a dins dels quals s'ha d'incloure la conjunció o nexa subordinant). Alhora, fem servir els claudàtors o parèntesis quadrats per assenyalar els límits de l'oració composta; amb això es fa entendre que l'oració principal, aquella de la que depèn la subordinada, és tot el que queda dins dels claudàtors però no està inclòs entre parèntesis. Aquí tens dos exemples (marquem, de nou, conjuncions i nexes subordinants en negreta):

*[Nauta in insulam uenit (**ut** filia sua reginam salutet)]*

*[El mariner va a l'illa (**perquè** la seva filla saludi la reina)]*

Oració composta formada per una oració subordinada circumstantial o adverbial final («perquè la seva filla saludi la reina») i una oració principal («el mariner va a l'illa»).

*[Puella (**quam** uidetis) mea filia est]*

*[La noia (**que** veieu) és la meva filla]*

Oració composta formada per una oració principal («la noia és filla meva») i una oració subordinada adjectiva de relatiu («que veieu»).

ATENCIÓ: Deixem al teu criteri tancat o no tancar les oracions amb parèntesis i claudàtors. En qualsevol cas, el que sí has de fer sempre és indicar on comença i acaba una oració subordinada o diverses oracions coordinades i explicitar de quin tipus d'oració es tracta. Com veuràs als exemples següents, això es fa:

- Amb línies de guionet que inclouen tots els elements de l'estructura.
- Precisant a sota de la línia intermitent el tipus d'oració o de clàusula (coordinada, subordinada substantiva, etc.)

ORACIONS COMPOSTES

ORACIONS COMPOSTES COORDINADES

(Regina	puellis	rosas	praebet)	et (	puellae	laetae	sunt).
Nom sg	Dat pl	Ac pl	3 sg pres ind	cj	Nom pl	Nom pl	3 pl pres ind
(Subj)	(CI)	(CD)	(V)		(Subj)	(Atr)	(V)
-----				-----			
oració coordinada copulativa 1				oració coordinada copulativa 2			

La reina ofereix roses a les noies i les noies estan felices.

ORACIONS SUBORDINADES AMB CONJUNCIÓ I VERB PERSONAL

[Dux	exercitum	ad muros	duxit	(ut milites hostes repellerent)]
Nom sg	Ac sg	prep + Ac pl	3 sg perf ind	cj Nom pl Ac pl 3 pl impf subj
(Subj)	(CD)	(CC)	(V)	(Subj) (CD) (V)

				oració subordinada adverbial final

El general va conduir l'exèrcit fins a les muralles perquè els soldats rebutgessin els enemics.

ORACIONS SUBORDINADES DE RELATIU

[<u>Is homo</u> (quem Lesbia amat) Catullus est].					
Nom sg	Ac sg	Nom sg	3 sg pres ind	Nom sg	3 sg pres ind
(Subj)	(CD)	(Subj)	(V)	(Atr)	(V)

oració subordinada adjectiva					
(antecedent del PN relatiu: <i>is homo</i>)					

Aquest home a qui Lèsbia estima és Catul.

ORACIONS SUBORDINADES D'INFINITIU (CONCERTAT O AMB SUBJECTE PROPI)

[**Is homo** **semper** **dixit** (**Lesbiam** **Catullum** **amare**)].

Nom sg (Subj)	adv (CCT)	3 sg perf ind (V)	Ac sg (Subj)	Ac sg (CD)	inf pres act (V)
------------------	--------------	----------------------	-----------------	---------------	---------------------

or. sub. subst, d'infinitiu no concertat (CD)

Aquest home sempre va dir que Lèsbia estimava Catul.

CONSTRUCCIONS DE PARTICIPI CONCERTAT

[**Vidi** **Ciceronem** (**librum** **legendem**)].

1 sg perf ind (Subj)	Ac sg (CD)	Ac sg (CD)	part pres act / Ac sg concertat amb <i>Ciceronem</i>
-------------------------	---------------	---------------	---

He vist Ciceró llegint un llibre.

He vist Ciceró que llegia un llibre.

CONSTRUCCIONS DE PARTICIPI ABSOLUT

[(**Duce** **uulnerato**) **omnes milites** **fugiunt**].

Abl sg (Subj)	ppp / Abl sg (V)	Nom pl (Subj)	3 pl pres ind (V)
------------------	---------------------	------------------	----------------------

participi absolut

Ferit el general, tots els soldats fugen.

[(**Romanorum** **duce** **ab hostibus** **uulnerato**) **omnes milites** **fugiunt**].

Gen pl (CN)	→	Abl sg (Subj)	prep + Abl pl (CAG)	ppp / Abl sg (V)	Nom pl (Subj)	3 pl pres ind (V)
----------------	---	------------------	------------------------	---------------------	------------------	----------------------

participi absolut

Ferit el general dels romans pels enemics, tots els soldats fugen.

CONSTRUCCIONS D'ABLTIU ABSOLUT SENSE PARTICIPI

[(Cicerone consule) Catilinae coniuratio oppressa est].

Abl sg
(Subj)

Abl sg
(Atr)

Gen sg
(CN) →

Nom sg
(Subj)

3 sg perf ind pass
(V)

Ablatiu absolut

Essent cònsol Ciceró / Quan Ciceró era cònsol, va ser sufocada la conjuració de Catilina.

3. Llistat d'abreviatures

2TC: segon terme de la comparació. Abl: ablatiu (cas). Ac (o Acus.): acusatiu (cas). act: actiu -va. adj: adjectiu -va. adv: adverbi, adverbial. Apel: apel·lació (funció sintàctica pròpia del vocatiu). Atr: atribut. CAG: complement agent. CC: complement circumstancial. CCCaus: complement circumstancial de causa. CCInst: complement circumstancial d'instrument. CCL: complement circumstancial de lloc. CCM: complement circumstancial de manera. CCQ: complement circumstancial de quantitat. CCT: complement circumstancial de temps. CD: complement directe. CI: complement indirecte. CN: complement del nom. CPred: complement predicatiu. cj: conjunció. coord.: coordinada o coordinant. CRV: complement de règim verbal. Dat: datiu (cas). dep: deponent. F: femení. fut: futur. Gen: genitiu (cas).	impf (o imperf.): imperfet. impt: imperatiu. indef: indefinit. int: interrogatiu. interj: interjecció. M: masculí. N: neutre. Nom: nominatiu (cas). or.: oració. part: participi. pass: passiu o passiva. perf: perfet. pers.: persona. pl: plural. plusq: plusquamperfet. poss: possessiu. ppp: participi de perfet passiu. prep: preposició. pres: present. rel: relatiu. sg: singular. sub.: subordinada. Subj: subjecte. subj: subjuntiu. subst: substantiu -iva. V: verb. Voc: vocatiu (cas).
---	---